

تحلیل عامل‌های مؤثر بر نگرش دانش‌آموختگان مرکز آموزش جهاد کشاورزی خراسان رضوی نسبت به مؤلفه‌های آموزشی

حسین روحانی^۱، محمدحسن فرخزاده^۲

۱- مدرس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی

۲- مدرس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی

چکیده

نگرش دانشجویان یکی از مهم‌ترین عامل‌های انگیزشی است که به تدریج در طول زمان تبدیل به هنجار می‌شود. نگرش‌ها نقش بسیار مهمی در شکل‌گیری رفتارها و زمینه‌یابی اشتغال دانش‌آموختگان دارند. هدف این پژوهش، بررسی نگرش دانش‌آموختگان علمی کاربردی کشاورزی نسبت به مؤلفه‌های آموزشی و تعیین عامل‌های تاثیرگذار بر آن است. جامعه‌ی آماری ۴۷۰ تن دانش‌آموختگان مرکز آموزش جهاد کشاورزی خراسان رضوی در پایان سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ بود. نوع تحقیق توصیفی و گذشته‌نگر می‌باشد. گردآوری داده‌ها بر پایه‌ی پرسشنامه محقق ساخته، به صورت تمام شماری انجام گرفت. روایی پرسشنامه بانظرسنجی از سه تن از متخصصان موضوعی و پایایی آن با استفاده از ضریب تتای ترتیبی (۰/۸۶) بررسی و تایید شد. تحلیل عاملی مؤلفه‌های آموزشی، در سه حوزه‌ی شناختی (دانشی)، احساسی-عاطفی (بینشی) و مهارتی (رفتاری) انجام شد. تحلیل متغیرها و تعیین عامل‌های تاثیرگذار بر نگرش با استفاده از مدل رگرسیون پروبیت چندگانه صورت گرفت. نتایج نشان دادند که نگرش دانش‌آموختگان زن بیشتر از نوع نگرش تلفیقی و تاحدودی بینشی بوده و دانش‌آموختگان مرد نیز بیشتر دارای نگرش رفتاری اند. هم‌چنین استفاده‌کنندگان از سهمیه‌آزاد دارای نگرش شناختی و دانش‌آموختگان دارای سن پایین‌تر بیش‌تر دارای نگرش احساسی-عاطفی بودند.

نمایه واژگان: نگرش دانش‌آموختگان، مؤلفه‌های آموزشی، دانش‌آموخته علمی کاربردی کشاورزی، پروبیت چندگانه.

نویسنده‌ی مسئول: حسین روحانی

رایانامه: H_rohani2020@yahoo.com

دریافت: ۹۴/۵/۴ پذیرش: ۹۵/۰۵/۲۶

مقدمه

نگرش ها جنبه های مهمی از زندگی عاطفی و احساسی هر فرد را تشکیل می دهند، زیرا هر فرد نسبت به اندیشه ها و اشیاء نظرهای ویژه ای دارد که ناشی از اطلاع و گرایش به کاربرد آن ها است. شکل گیری نگرش ها، به شرایط جسمی، اطلاع دهنده ها، وضعیت اجتماعی و شخصیت فرد مرتبط است. نگرش دارای سه جز شناختی، احساسی (بینشی) و آمادگی برای عمل (رفتاری) است. نگرش شناختی شامل انگیزه ها و باورهای شخصی درباره یک جسم یا اندیشه است و بر اطلاعات، واقعیت ها و دانستنی ها دلالت دارد. نگرش احساسی به هیجان هایی گفته می شود که ممکن است خوش آیند یا ناخوش آیند باشند. آمادگی برای عمل جزو رفتاری است که نسبت به موضوع نگرش صورت می گیرد (کریمی، ۱۳۷۳).

نگرش دانشجویی یکی از مهم ترین عامل های انگیزشی است که به تدریج در طول زمان تبدیل به هنجار شده و به دانشجویان تازه وارد منتقل می شود و در نهایت درونی می شود. نگرش مثبت به عنوان یک عامل مهم در کارایی و یادگیری و رضایت از رشته تحصیلی و زندگی و اشتغال به شمار می رود. برعکس، نگرش منفی دانشجوی، کاهش کارایی و پایین آمدن سطح انگیزه و رضایتی از رشته تحصیلی را به دنبال دارد.

در نتیجه شناخت و سنجش نگرش ها نسبت به مؤلفه های برنامه آموزشی می تواند بر سیاست گذاری ها و مدیریت آموزشی مرکزها و شناسایی نقطه ضعف های برنامه های آموزشی موثر واقع شود. برنامه ریزی آموزشی به عنوان یک تخصص در پی مفهومی کردن پدیده ها و به منظور آسان سازی یاددهی و یادگیری است که به عنوان فرایند اجرای اثربخش دوره آموزشی، بیانگر آن است که عامل هایی چون طراحی، گرینش فناوری، مدرسان، فراگیران، زمان و مکان اجرا و روش آموزش چگونه مدیریت شوند تا با آمیختن آن ها بهترین کیفیت و بهره وری بدست آید (برزگرومرادی، ۱۳۷۴). از نگرش ها می توان به عنوان یک عامل انگیزشی در جهت تقویت و بهبود فعالیت ها و برنامه ریزی های آموزشی سود جست تا زمینه های به کارگماری در راستای رشته ی تحصیلی را بیش از پیش فراهم سازد. از مرکزهای آموزش

علمی-کاربردی انتظار می رود که در طول دوران تحصیل، برنامه هایی برای ایجاد شرایط انگیزشی فراگیران، کاربست یادگیری ها، هم چنین ایجاد نگرش مثبت در آنان را فراهم سازند. دانش آموختگان بهترین منبع برای ارزیابی دانشگاه ها و موسسه های آموزش عالی هستند، زیرا می توانند آموخته های خود را در محیط کار به آزمایش و تجربه بگذارند و نقطه های قوت و ضعف این آموزش ها را دریابند (میرکمالی، ۱۳۷۲).

بیشتر تحقیقاتی که در زمینه نگرش دانش آموختگان انجام گرفته است به بررسی نظر دانش آموختگان درباره ی درس های دوره آموزشی مربوطه بوده است و کم تر در زمینه ی موضوع این تحقیق انجام شده اند. امیدی و همکاران (۱۳۹۱)، در پژوهش دانش و نگرش دانشجویان و دانش آموختگان رشته های پزشکی، نشان دادند که متغیرهای سطح تحصیلات و پیشینه ی کاربر نگرش افراد تاثیر معناداری ندارد. خسروی پور و همکاران (۱۳۸۶)، میزان تاثیر مؤلفه های آموزشی در توانمندی کارآفرینانه دانشجویان مراکز آموزش علمی و کاربردی کشاورزی را بررسی کردند و نتیجه گرفتند که بین روند سن و نگرش منفی دانش آموختگان همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد. نظری کتولی (۱۳۸۴) در پژوهش چالش های اشتغال دانش آموختگان دانشگاه ها، جذب دانش آموختگان دانشگاه ها و مراکزهای آموزش عالی کشور در بازار کار را منوط به داشتن توانایی ها و ویژگی هایی دانسته که بخشی از آن ها می بایست در طول دوران تحصیل در دانشگاه ایجاد شود. قادری و همکاران (۱۳۸۱)، در بررسی عامل های موثر بر نگرش دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه بیرجند نشان دادند که عامل هایی چون شیوه ارزشیابی، کمبود امکانات پژوهشی، نبود امنیت شغلی، دشواری گذراندن طرح، ضوابط و برنامه ریزی های آموزشی از مهم ترین عامل های ایجاد کننده نگرش منفی دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی بوده ولی احساس مطلوب برای کمک به بیماران و جلب رضایت اطرافیان از مهم ترین عامل های نگرش مثبت در گرینش رشته پزشکی بود.

شاهرودی و همکاران (۱۳۸۶)، در پژوهشی با هدف بررسی نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی کشاورزی

آموخندگان نسبت به مؤلفه‌های آموزشی بود که با استفاده از ده گویه نگرشی در قالب طیف پنج درجه ای لیکرت تدوین شد. روایی-پرسشنامه بانظرسنجی از سه تن از متخصصان موضوعی تایید شد. برای سنجیدن اعتبار پرسشنامه، به وسیله یک تحقیق پیش-آهنگ ۵۰ نسخه از آن تکمیل شد. جامعه‌ی آماری این پژوهش، همه دانش‌آموخندگان مقاطع کاردانی و کارشناسی دوره‌های علمی - کاربردی مرکز آموزش جهادکشاورزی خراسان رضوی به شمار ۴۷۰ تن بودند که در پایان سال-تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ برای تسویه حساب به مرکز مراجعه کرده بودند. با توجه به این که سوالات در قالب طیف لیکرت طراحی شده بود.

برای سنجش اعتبار آن از ضریب تتای ترتیبی استفاده شد که $\theta = 0.786$ به دست آمد که گویای اعتبار قابل قبول پرسشنامه بود. متغیرهای مستقل تحقیق شامل: جنس، سن، میانگین دیپلم، سهمیه پذیرش، علاقه به رشته و انگیزه‌ی تحصیل بودند و متغیر وابسته نوع نگرش دانش‌آموخندگان نسبت به مؤلفه‌های آموزشی می باشد. مؤلفه‌های برنامه آموزشی در این تحقیق شامل: مدرس، محتوای آموزشی، روش‌های آموزشی و مدیریت آموزشی بودند که در قالب ده گویه اندازه گیری شدند. با توجه به این که نگرش در سه حیطه شناختی، بینشی و رفتاری شکل می گیرد. به منظور تقسیم گویه‌های نگرشی یادشده، از روش تحلیل عاملی تشخیصی به منظور تعیین سهم هر کدام از حوزه‌های نگرش استفاده شد.

داده‌های گردآوری شده با نرم افزار SPSS و STATA تجزیه و تحلیل شدند. برای برآورد مدل و تحلیل دست آوردها از مدل رگرسیون پروبیت چندگانه استفاده شد. این مدل در واقع تعمیم مدل پروبیت است که در آن متغیر وابسته یکی از چند مقدار ممکن را می پذیرد. این مدل، یک مدل آماری است که می تواند برای پیش بینی خروجی محتمل یک آزمایش چند مقداری، بر پایه شمارش متغیر مستقل به کار رود. در این فرآیند، مدل سعی می کند اثر نسبی متغیرهای مستقل بر پی آمدهای مختلف (انواع نگرش پاسخگویان) متغیر وابسته را شرح دهد. بنابراین اگر Y متغیر وابسته ای باشد که یکی از مقادیر 1 تا n را با احتمالات $p_1, p_2, \dots, p_n$ می پذیرد توزیع احتمالی Y برابر است با:

$$P(Y=i)=p_i, \quad i=1,2, \dots, n$$

پیرامون کار کشاورزی به عنوان شغل-آینده، نشان دادند که نگرش کلی ۷/۱۹ درصد از دانشجویان پیرامون شغل آینده خود در سطح ضعیف، ۶/۴۸ درصد در سطح متوسط، ۵/۲۷ درصد در سطح خوب و فقط ۲/۴ درصد در سطح بسیار خوب قرار رشته‌ی کشاورزی در آزمون ورودی سراسری و مقطع تحصیلی بانگرش به اشتغال در مناطق روستایی رابطه معنی داری وجود دارد دارند. تحلیل همبستگی نشان داد که بین متغیرهای تجربه فعالیت کشاورزی و دیدگاه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و آموزشی دانشجویان با دیدگاه رفتاری آنان پیرامون آینده شغلی خود ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد. تباری و قاسمی (۱۳۸۵) در بررسی نگرش دانشجویان کشاورزی دانشگاه فردوسی به اشتغال در روستاها و عامل‌های مؤثر بر آن نشان دادند، که بیشتر دانشجویان مورد بررسی علاقه مند به کار در مناطق روستایی بوده اند.

بین متغیرهای جنس، رشته‌ی تحصیلی، سال ورود به دانشگاه، محل سکونت، پیشینه‌ی سکونت در روستا، میزان رضایت از گزینش رشته‌ی کشاورزی، اولویت گزینش ر و بیشترین پاسخ‌گویان عامل‌های دوری از اعضای خانواده و پایین بودن سطح درآمد در روستاها را به عنوان مهم‌ترین عامل‌های نبود امکان جذب دانش‌آموخندگان کشاورزی به فعالیت در روستاها بر شمرده اند. اینک با توجه به اهمیت نگرش‌های دانش‌آموخندگان نسبت به مؤلفه‌های آموزشی در به-کارگماری آنان در راستای رشته‌ی تحصیلی، هدف کلی این پژوهش بررسی عامل‌های مؤثر بر نگرش دانش‌آموخگان علمی - کاربردی نسبت به مؤلفه‌های برنامه آموزشی در مرکز آموزش جهادکشاورزی خراسان رضوی بود. مؤلفه‌های برنامه آموزشی شامل: مدرس، محتوای آموزشی، روش‌های آموزشی و مدیریت آموزشی است که در سه حوزه-ی شناختی، بینشی (احساسی) و رفتاری (آمادگی برای عمل) با استفاده از گویه‌های نگرشی مورد سنجش قرار گرفته اند.

روش شناسی

این تحقیق از نوع علی-ارتباطی و به لحاظ زمانی گذشته گرمی باشد. اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه محقق ساخته، گردآوری شد که شامل سوالات مختلف بود. بخش آخر پرسشنامه مقیاسی برای سنجش نوع نگرش دانش

نشان می دهد داده ها برای تحلیل عاملی مناسب می باشند. با روش استخراج تحلیل مؤلفه های نگرش از ۱۰ عامل برازش شده، همه متغیرها با بار عاملی بالای ۵۰ درصد معنادار بودند که با استخراج مقدار واریانس هر عامل، در مجموع ۸۶ درصد واریانس نگرش دانش آموختگان نسبت به مولفه های آموزشی را تبیین نماید. هم چنین برای چرخش عاملها از روش واریماکس استفاده شد. پس از مرحله چرخش متغیرهای مربوط به هر بعد نگرش که در جدول ارائه شده است، گویه ها در سه نگرش زیر دسته بندی شدند.

شناختی شامل: توان علمی مدرسان با ۷۰ درصد، تجربه مدرسان با ۷۰ درصد، جو عمومی علمی مرکز با ۶۷ درصد، امکانات آموزشی ۶۴ درصد.

بینشی شامل: برخورد کادر آموزشی با ۶۵ درصد، خبری از کاربرد نیست با ۶۰ درصد، بها دادن به علم با ۶۰ درصد، امکانات آموزشی ۶۴ درصد و امکانات رفاهی مرکز با ۵۴ درصد.

رفتاری شامل: ادامه تحصیل در مرکز با ۸۸ درصد و توصیه به دوستان برای ادامه تحصیل در مرکز با ۸۴ درصد.

جدول ۱- ابعاد نگرش با توجه به چرخش وایریماکس

نگرش	متغیرها	بار عاملی
شناختی	توان علمی مدرسان	۷۹.
	مدرسان با تجربه	۷۸.
	امکانات آموزشی	۷۵.
	جو عمومی مرکز	۶۷.
بینشی	برخورد کادر آموزشی	۷۹.
	کاربردی نبودن آموزشها	۶۹.
	بها دادن به علم	۶۵.
رفتاری	امکانات رفاهی مرکز	۶۳.
	ادامه تحصیل در مرکز	۸۸.
	توصیه به دوستان برای ادامه تحصیل	۸۰.

دانش آموختگان مورد بررسی این تحقیق شامل ۴۷۰ تن بودند که ۳۹ درصد آنان زن و ۶۱ درصد مرد، ۴۱ درصد متأهل و ۵۹ درصد مجرد، کمینه سن ۱۹ و بیشینه ۵۲ سال (بامی انگین ۲۵/۸۲ سال) بودند.

۳۷ درصد دانش آموختگان از سهمیه شاغل و ۶۳ درصد از سهمیه آزاد در پذیرش استفاده کرده اند. انگیزه دانش آموختگان از تحصیل، ۵۶ درصد، برای کسب دانش و بالابردن مدرک تحصیلی و ۴۴ درصد، کسب مهارت و پیدا

پروبیست چندگانه بیش تر بر پایه مدل متغیرهای مکنون (پنهان) به صورت زیر نوشته می شود:

$$Y_i^* = \beta_i X_i + \varepsilon_i \quad \varepsilon_i \sim N(0, \sigma^2) \quad i=1, 2, \dots, n$$

در این صورت شماره Y_i^* ای که ماکزیمم شد برابر Y خواهد بود. مدل متغیرهای مکنون به صورت زیر نیز بیان می شود:

$$P_i = F(X_i) = F(X_i \beta)$$

که در آن F تابع توزیع نرمال استاندارد را نشان می دهد. در این مدل، هر چند ضرایب برآورد شده می تواند رابطه ی بین متغیرهای وابسته و مستقل را نمایان سازد ولی معیاری که می تواند راهنمای بهتری برای تعیین میزان اثر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته باشد، اثر نهایی می باشد. اثر نهایی احتمال اتفاق گزینه مورد نظر به ازای یک واحد تغییر در هر کدام از متغیرهای مستقل را نشان می دهد. اثر نهایی در هر یک از متغیرهای مستقل در مدل پروبیست از رابطه زیر محاسبه می شود.

$$\frac{\partial P(Y = i | X_i)}{\partial X_i} = \Phi(X_i \beta)$$

که در آن Φ تابع چگالی نرمال استاندارد می باشد (Green, 2000). متغیر وابسته این تحقیق در قالب چهار پی آمد نگرش شامل نگرش های شناختی، بینشی، رفتاری و تلفیقی در نظر گرفته شد. برای هر پاسخگونوع نگرش غالب فرد (شناختی، بینشی، رفتاری و چندوجهی یا تلفیقی) با نماد ۱، ۲، ۳ و ۴ به این صورت محاسبه شد که نگرش غالب (میانگین آن از دیگر نواع نگرشها بیش تر باشد) در کدام نوع رخ داده است. در غیر این صورت نگرش غالب وجود ندارد یا نگرش تلفیقی است که شامل همه نگرشهاست. متغیر وابسته نیز نوع نگرش دانش آموختگان در چهار طبقه بود.

یافته ها

به منظور تعیین مناسب بودن داده های گردآوری شده در زمینه نوع نگرش دانش آموختگان نسبت به مولفه های آموزشی برای تحلیل عاملی تشخیصی از ضریب KMO و آماره بارتلت استفاده شد. مقدار KMO برابر با ۰.۸۸۵ به دست آمد که نشان دهنده مناسب بودن همبستگی های موجود در بین داده های می باشد. هم چنین مقدار آماره بارتلت آن برابر با ۰.۳۷۲۹ در سطح معناداری ۰/۰۱ به دست آمد که

افزایش یافته است و بیش از ۵۰ درصد آن‌ها دارای دیپلم تجربی بوده‌اند. نگرش غالب دانش‌آموختگان نسبت به مؤلفه‌های آموزشی در چهار نوع، دانشی، بینشی، رفتاری و تلفیق اینها می‌باشد، که توزیع فراوانی آن به تفکیک جنس به شرح جدول ۲ است.

کردن شغل بوده است. هم‌چنین ۸۴ درصد به رشته تحصیلی خود علاقه دارند. کم‌ترین و بیشترین میانگین دیپلم پاسخگویان به ترتیب ۱۰ و ۱۹/۵ با میانگین ۱۴/۶۷ و انحراف معیار ۱/۸۵ بوده است. داده‌ها گویای این است که میانگین دانش‌آموختگان نسبت به میانگین دیپلم

جدول ۲- توزیع درصدی نوع نگرش دانش‌آموختگان نسبت به مؤلفه‌های آموزشی به تفکیک جنسیت

نگرش	مرد		زن		جمع	
	شمار	درصد	شمار	درصد	شمار	درصد
شناختی	۲۳	۳۷/۷	۳۸	۶۲/۳	۶۱	۱۳/۱
بینشی	۴۹	۳۵/۸	۸۸	۶۴/۲	۱۳۷	۲۹/۴
رفتاری	۱۳۵	۷۸/۵	۳۷	۲۱/۵	۱۷۲	۳۶/۹
تلفیقی	۶۲	۶۴/۶	۳۴	۳۵/۴	۹۶	۲۰/۶
جمع	۲۶۹	۵۷/۷	۱۹۷	۴۲/۳	۴۶۶	۱۰۰

برای بررسی تاثیر متغیرهای مستقل بر نوع نگرش دانش‌آموختگان از مدل رگرسیون پروبیت چندگانه استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ آمده است. در این الگومتغیر وابسته دارای چهار طبقه می‌باشد که بر اساس انواع نگرش گروه بندی شده است. برای سنجش معناداری کل الگو و خوبی برازش آن از آماره والد و ضریب حداکثر درست‌نمایی استفاده شد. در این مدل لگاریتم درست‌نمایی برابر با ۱،۳۴۴- بدست آمد. هم‌چنین آماره والد برابر با ۵۷،۹۷ بدست آمد که بیانگر آن است که مدل برآورد شده و متغیرهای مستقل به خوبی توانسته‌اند متغیر وابسته را توصیف کنند.

دانش‌آموختگان علمی-کاربردی کشاورزی به ترتیب بر پایه ابعاد نگرش، بعد رفتاری با حدود ۳۷ درصد، بعد بینشی با ۲۹/۴ درصد و بعد شناختی با ۱۳/۱ درصد توجه داشته‌اند. این نتیجه بیانگر آن است که نگرش رفتاری اهمیت بالاتری در برابر سایر انواع نگرش‌ها داشته است. در مقایسه بین دانش‌آموختگان مرد و زن می‌توان گفت که توجه زنان بیشتر بر ابعاد بینشی و شناختی بوده است و مردان بیشتر بر ابعاد رفتاری یعنی ادامه تحصیل و توصیه به دوستان برای ادامه تحصیل، می‌باشد. هم‌چنین می‌توان گفت که توجه به همه ابعاد نگرش در مردان نسبت به زنان پررنگ‌تر بوده است.

جدول ۳- نتایج به دست آمده از برآورد مدل پروبیت چندگانه

مؤلفه	شناختی		بینشی		رفتاری		نگرش تلفیقی	
	ضریب	انحراف معیار	ضریب	انحراف معیار	ضریب	انحراف معیار	ضریب	انحراف معیار
جنس	۰/۲۰۶	۰/۳۳۲	-۰/۶۸۹*	۰/۲۸۶	۰/۷۶۴**	۰/۲۸۴	-۰/۷۶۴**	۰/۲۸۴
سن	-۰/۵۱۰	۰/۳۳۶	-۰/۰۷۴**	۰/۰۲۸	-۰/۰۲۲	۰/۰۲۴	۰/۰۲۱	۰/۰۲۴
میانگین دیپلم	۰/۱۳۷	۰/۰۸۹	۰/۰۷۰	۰/۰۷۶	۰/۱۴۱	۰/۰۷۲	-۰/۱۴۱	۰/۰۷۲
سهمیه پذیرش	۰/۷۲۹*	۰/۳۷۱	-۰/۲۴۴	۰/۲۸۱	۰/۰۱۴	۰/۲۶۹	-۰/۰۱۴	۰/۲۶۹
علاقه به رشته	۰/۳۰۹	۰/۳۹۷	۰/۳۰۳	۰/۳۵۲	-۰/۸۴۱	۰/۳۵۴	-۰/۸۴۱*	۰/۳۵۴
انگیزه تحصیل	۰/۲۱۸	۰/۳۰۴	-۰/۲۱۹	۰/۳۶۷	۰/۰۹۴	۰/۲۵۴	-۰/۰۹۴	۰/۲۵۴
ضریب ثابت	-۳/۳۰۸	۲/۲۴۵	۲/۵۸۲	۱/۸۵۶	-۳/۱۸۹	۱/۷۶۷	۳/۱۸۹	۳/۷۶۸

Number of Obs=289

Log likelihood=-344.13303

Wald chi2 = 57.97

Prob>chi2 = 0.0000

** معناداری ۱٪

* معناداری ۵٪

با ثبات، و پیش بینی کننده رفتار در فرد می باشد، ارزیابی و شناخت آن الگوهای گوناگونی را در رفتار پیش بینی می کند. این پژوهش، به منظور بررسی نگرش دانش آموختگان علمی کاربردی کشاورزی نسبت به مؤلفه های آموزشی در مرکز آموزش جهاد کشاورزی خراسان رضوی انجام گرفته است. متغیرهای مستقل این تحقیق شامل جنس، سن، سهمیه پذیرش، علاقه به رشته تحصیلی، انگیزه تحصیل و میانگین دیپلم بود. در این تحقیق نگرش دانش آموختگان به عنوان متغیر وابسته، توسط ده گویه، که بیانگر مؤلفه های اصلی آموزشی مرکز در یک پرسشنامه محقق ساخته است، مورد بررسی قرار گرفت. این ده مؤلفه یا عبارت های نگرشی با استفاده از روش تحلیل عاملی تشخیصی به سه حوزه شناختی (دانشی)، بینشی (احساسی - عاطفی) و رفتاری (آمادگی برای عمل) تقسیم شد.

نتیجه نشان داد ۶۱ درصد دانش آموختگان مرد بقیه زن هستند و میانگین سن آنان حدود ۲۵ سال بود.

۶۳ درصد دانش آموختگان از سهمیه آزاد در پذیرش استفاده کرده اند و فقط ۴۴ درصد دانش آموختگان انگیزه شان از تحصیل کسب مهارت و پیدا کردن شغل بوده است. هم چنین ۸۴ درصد به رشته تحصیلی خود علاقه دارند. میانگین دیپلم پاسخگویان ۱۴/۶۷ بوده است. نوع نگرش ۳۷ درصد دانش آموختگان علمی کاربردی کشاورزی رفتاری بوده که بیانگر اهمیت بالاترین نوع نگرش است. دانش آموختگان مرد دارای نوع نگرش رفتاری و دانش آموختگان زن دارای نگرش بینشی بودند. برای بررسی تاثیر متغیرهای مستقل بر نوع نگرش دانش آموختگان از مدل رگرسیون پروبیت چندگانه استفاده شد. نتیجه نشان داد که بر پایه مدل برآورد شده، متغیرهای مستقل به خوبی توانسته اند متغیر وابسته را توصیف کنند و در مجموع متغیرهای مستقل ۸۶ درصد واریانس نگرش دانش آموختگان نسبت به مؤلفه های آموزشی را تبیین می نماید. نشان دادند که بین جنس و نگرش تفاوت معناداری وجود ندارد و جنس تاثیری بر روی نگرش دانشجویان نداشته است، در این پژوهش دانشجویان مرد با میانگین ۴۰/۷۶ نگرش بالاتری نسبت به مؤلفه های برنامه آموزشی مرکز را داشته اند، و از نظر آماری معنادار بوده است. هرچه دانش آموختگان

با توجه به مدل برآورد شده می توان به نکات زیر اشاره کرد: الف) متغیر جنس با نوع نگرش رابطه معناداری را نشان می دهد. بر این پایه نگرش زنان دانش آموخته به احتمال بیشتری از نوع تلفیقی و بینشی است اما مردان با احتمال بیشتری دارای نگرش رفتاری هستند. بنابراین در نگرش مردان و زنان تفاوت معناداری وجود دارد. دلیل عمده ی این تفاوت، ویژگی های شخصیتی دو جنس می باشند، چون زنان نسبت به مردان عاطفی تر می باشند. می توان گفت با توجه به اهداف دوره های علمی کاربردی که عمدتاً "مهارتی است، این نوع نگرش - اهمیت بیشتری دارد.

ب) با افزایش سن دانش آموختگان، به احتمال نگرش بینشی آنان کمتر خواهد شد. داده ها گویای این مطلب می باشند که در سنین پایین تر توجه به ابعاد بینشی نگرش مانند نحوه برخورد کارکنان پیش بینی کننده بسیار قوی در نوع نگرش می باشد.

ج) در پذیرش دانشجویان مراکز آموزش علمی کاربردی دو نوع سهمیه شاغل و آزاد ملاک می باشد. استفاده کنندگان از سهمیه آزاد به احتمال دارای نگرش شناختی تری بوده اند و سهمیه پذیرش اثر معناداری بر نوع نگرش شان داشته است. لذا می توان گفت هر چه قدر به سمت پذیرش از سهمیه آزاد حرکت نماییم ورودیها کم تر به جنبه مهارتی توجه خواهند کرد. بر این پایه بایستی با توجه به اهداف این دوره ها به ویژه در بخش کشاورزی به صورتی برنامه ریزی کرد که پذیرش در سهمیه شاغل بیش تر شود.

د) علاقه به رشته دانش آموختگان با نوع نگرش آنان رابطه ی معناداری دارد. هر چه دانش آموختگان علاقه مندی بیش تری به رشته تحصیلی خود داشته اند، واجد نگرش تلفیقی کمتری هستند. به عبارت دیگر، سایر سویگان نگرش یعنی سوبه - شناختی یا بینشی یا رفتاری را جداگانه دارا می باشند.

ه) متغیرهای انگیزه تحصیل و میانگین دیپلم رابطه معناداری با نگرش رانشان نمی دهند و نمی توانند احتمال نوع نگرش را پیش بینی کنند.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به این که نگرش دارای ابعاد چندی، به نسبت

از آنجایی که مهم‌ترین دل‌مشغولی دانشجویان پس از فراغت از تحصیل پیدا کردن شغل می‌باشد، چون زمینه‌های جذب و به‌کارگماری دانش‌آموختگان کم‌تر فراهم می‌باشد لذا نگرش آنان نیز منفی‌تر خواهد شد. لذا پیشنهاد می‌شود، مدیریت مرکز نسبت به هر یک از مؤلفه‌های برنامه آموزشی در راستای تحقق کیفیت آموزشی، برنامه‌هایی به صورت مستمر و مداوم برای ارتقاء وضعیت موجود با تشکیل کمیته‌هایی از صاحب‌نظران هر مؤلفه برنامه آموزشی تشکیل و مصوبه‌های کمیته‌ها مبنای کار و اجرایی شدن آن در مرکز باشد تا بتوان نگرش‌های مناسب تری در بین دانش‌آموختگان ایجاد کرد.

علاقه‌مندی بیش‌تری به رشته تحصیلی خود داشته‌اند، واجد نگرش تلفیقی کمتری هستند. میانگین دیپلم و انگیزه ادامه تحصیل تأثیری در نگرش دانش‌آموختگان را نشان نداد. یکی دیگر از یافته‌های تحقیق این بود که افرادی که از سهمیه آزاد پذیرش شده بودند بیش‌تر دارای نگرش شناختی بودند. دانش‌آموختگان دارای سن پایین‌تر نگرش بینشی داشتند. نتایج این پژوهش با تحقیقات شریفی و طاهری نساج (۱۳۸۱) و یعقوبی و وقار (۱۳۸۰) همسو و با پژوهش پوریازاده و شعیری (۱۳۸۳)، ظریفیان و شریعت زاده (۱۳۸۰)، ایزدی و یعقوبی (۱۳۸۷)، خواجه جهرمی و همکاران (۱۳۸۹) و بابادی و فروزنده (۱۳۸۳) مغایر است.

منبع‌ها

- امیدی، ع. محمدی، ا. زرگر، ف. موسوی، غ. ع. (۱۳۹۱). ارزیابی دانش و نگرش دانشجویان و دانش‌آموختگان حرف پزشکی در مورد طب رفتاری. مطالعه مقدماتی طراحی برنامه آموزشی. مجله تحقیقات علوم رفتاری. ۶۲۸-۶۳۴.
- ایزدی، ص. یعقوبی، ع. (۱۳۸۷). وضعیت روانشناختی دانشجویان دانشکده‌ی علوم انسانی دانشگاه مازندران در بدو ورود و پس از سه سال. خلاصه مقالات چهارمین سمینار بهداشت روانی دانشجویان. دانشگاه شیراز. ص ۶۳-۶۱.
- بابادی، ع. ر. فروزنده، ا. (۱۳۸۳). بررسی رابطه نگرش‌های مذهبی، سبک‌های اسنادی و سلامت روان در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اصفهان. دومین سمینار بهداشت روانی دانشجویان. تهران. وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری.
- برزگر، ن. مرادی، س. (۱۳۷۴). مولفه‌های برنامه آموزشی در بنگاه‌های اقتصادی. مجله مدیریت. شماره ۱۰۶-۱۰۵. ص ۳۶-۳۲.
- پوریازاده، ا. شعیری، م. ر. (۱۳۸۳). بررسی نگرش دانشجویان الهیات نسبت به رشته الهیات و معارف اسلامی. مجله دانش و رفتار. دو ماهنامه علمی-پژوهشی دانشگاه شاهد. سال یازدهم شماره ۹. اسفند ۱۳۸۳.
- تبرایی، م. قاسمی، م. (۱۳۸۵). بررسی نگرش دانشجویان کشاورزی به اشتغال در مناطق روستایی و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه علوم کشاورزی و منابع طبیعی. شماره ۵۲. ص ۱۳۳.
- خسروی پور، ب. ایروانی، ه. حسینی، س. م. م. موحد محمدی، ح. (۱۳۸۶). شناسایی و تحلیل مولفه‌های آموزشی مؤثر بر توانمندی کارآفرینانه دانشجویان مراکز آموزش عالی علمی کاربردی کشاورزی. مجله علوم کشاورزی ایران. دوره ۲۸-۲. شماره ۲. ص ۲۰۷-۲۰۲.
- خواجه جهرمی، س. فرهی، ح. نظری، ن. دلآذر، ر. (۱۳۸۹). سلامت روانی و عزت نفس دانشجویان سال اول، دوم، سوم، چهارم و آخر پزشکی. مجموعه مقالات پنجمین سمینار سراسرس بهداشت روانی دانشجویان. تهران. دانشگاه شاهد.
- رفیع پور، ف. (۱۳۷۲). سنجش گرایش روستائیان نسبت به جهاد سازندگی. مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی. تهران. وزارت جهاد سازندگی.
- شاهرودی، ع. ا. فرهادیان، ه. چیدری، م. (۱۳۸۶). نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی کشاورزی پیرامون حرفه

کشاورزی به عنوان شغل آتی (مطالعه موردی: دانشگاه تربیت مدرس). مجله علوم کشاورزی ایران. دوره ۳۸-۲. شماره ۱. شریفی، م. ر. طاهری نساج، ح. (۱۳۸۱). نگرش دانشجویان پزشکی به وضعیت تحصیل در رشته پزشکی. مجله ایرانی آموزش پزشکی. سال اول شماره ۴. ص ۳۵.

قادری، ر. دستجردی، ر. سروش، ز. موهبتی، م. (۱۳۸۱). بررسی عوامل موثر بر نگرش دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه بیرجند. مجله ایرانی آموزش پزشکی. شماره ۱۰. ص ۴۵-۴۶.

کریمی، ی. (۱۳۷۳). روان شناسی اجتماعی. تهران. بعثت. چاپ اول. ص ۲۹۵.

مهدی نژاد، و. (۱۳۷۶). بررسی اثر بخشی دروس تربیتی در کارآیی شغلی. مجله علوم انسانی دانشگاه سیستان و بلوچستان. سال سوم. نوبت دوم. پائیز و زمستان. ص ۲۵-۳۸.

میرکمالی، م. (۱۳۷۲). تحلیلی بر توانمندی های شغلی دانش آموزان دانشگاه ها. فصل نامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی. شماره چهارم. ص ۱۳-۳۸.

نظری کتولی، ع. (۱۳۸۴). چالشهای اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهها. مجله تدبیر، ۱۵(۱۵۳). ص ۳۳-۳۸.

یعقوبی، ح. وقار، م. (۱۳۸۰). بررسی و مقایسه سلامت روانی دانشجویان جدید الورود دانشگاه شاهد در چهار سال تحصیل متوالی. اولین سمینار بهداشت روانی تهران. وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری.

Greene, W. (2000). *Econometrics analysis* 4th ed. Prentice Hall. Englewood Cliffs.

Analysis of Factors Affect Graduate Attitudes Related to Educational Components at Education Center of Khorasan-e- Razavi Jihad- Agricultural

H. Rohani¹ , M.H. Farokhzadeh²

1-Lecturer, Khorasan Razavi Natural Resources and Agriculture Education and Research Center

Abstract

Attitudes of students is one of the most important motivation factor that is gradually changed into behavior. attitudes have an important role in behaviour formation and employment of graduate students. The aim of this study was a survey about attitude of applied-scientific agricultural graduates. related to educational factors for determining influential factors on it. The statistical community which consists of 470 graduated students gathered from educational center of khorasan-e-e razavi jihad-agriculture at the end of 2013. The study was a of retrospective research. Data collection at the base of questionnaire. the validity of questionnaire was checked by 3 specialists and its. Reliability surveyed by ordinal theta coefficient ($\theta = .86$). the analysis of data were done in three domains of cognitive (knowledge), emotional (insight) and skill (behavior). the analysis of dependent variables and determination of influential factors on attitude was done by Probit multi regression model. The results showed that the attitude of graduated females is often an integrated attitude and partly insight and about graduated males their attitudes are often behavioral attitude. free quota graduates had cognitive attitude and young graduates had emotional attitude.

Index Terms: graduate attitudes, educational components, agricultural applied scientific agricultural graduates, multiple probit model.

Corresponding Author: H. Rohani

Email: H_rohani2020@yahoo.com

Received: 25/07/2016 ; **Accepted:** 16/08/2016